

מלחמת יום הכיפורים

הרב אבינדב אבוקרט

תהלים כז א-ג

לָדוּד ה' אֹרֵי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא ה' קַעוֹז חַיִּי מִמִּי אֶפְחָד : בְּקֶרֶב עָלֵי מְרַעִים לְאָלֵל אֶת בְּשָׂרֵי צָרִי וְאֶבִּי לִי הִמָּה קָשְׁלוֹ וְנִפְלוֹ : אִם תִּחַנֶּה עָלַי מִחַנָּה לֹא יֵירָא לְפִי אִם תִּקְוִים עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֶנִּי בּוֹטֵחַ :

ויקרא רבה אחרי מות כא ד

ורבנן פתרין קרייה בראש השנה ויום הכיפורים. אורי בראש השנה וישעי ביום הכיפורים. ממי אירא, עזי וזמרת יה. בקרב עלי מרעים, אילו שרי אומות העולם. לאכל את בשרי, לפי ששרי אומות העולם באין ומקטרגין את ישראל לפני הקדוש ברוך הוא ואומי לפניו רבונו שלעולם אילו עובדי עבודה זרה ואילו עובדי עבודה זרה, אילו מגלי עריות ואילו מגלי עריות, אילו שופכי דמים ואילו שופכי דמים, מפני מה אילו יורדין לגהינם ואילו אינן יורדין. צרי ואויבי לי, את מוצא מנין ימות החמה שלש מאות וששים וחמשה ימים ומנין שמות השטן שלש מאות וששים וארבעה, שכל ימות השנה השטן מצוי לקטרג וביום הכיפורים אין השטן מצוי לקטרג. אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא אם תחנה עלי מחנה של אומות העולם, לא יירא לבי. אם תקום עלי מלחמה של אומות העולם, בזאת אני בוטח, במה שהבטחתי בזאת יבא אהרן.

ילקוט שמעוני משלי כ תתקנט

ובתחבולות עשה מלחמה... רבי יודן פתר קריא בכהן גדול בכניסתו לבית קדש הקדשים חבילות חבילות של מצות בידו, דכתיב בזאת יבא אהרן, זאת זכות התורה, וזאת התורה, זכות המילה זאת בריתי, זכות שבת, אשרי אנוש יעשה זאת, זכות ירושלים, זאת ירושלים, זכות השבטים, וזאת אשר דבר להם אביהם, זכות יהודה, וזאת ליהודה, זכות ישראל, זאת קומתך דמתה לתמר, בזכות התרומה, וזאת התרומה, בזכות המעשרות, ובחונני נא בזאת, בזכות הקרבנות, בזאת יבא אהרן.

העמק דבר ויקרא טז טז

והא שהודיענו הכתוב כאן כל זה בעבודת יוה"כ, מלמדנו דעת שיוה"כ הוא יום מלחמה לישראל עם שרי מעלה שמקטרגים הרבה על ישראל, כמבואר ברבה פרשה אחרי עה"פ לדוד ה' אורי וגוי' מאן ואילך אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח, ומפרשי שם עוד עה"פ בזאת יבא אהרן, בזכות התורה דכתיב וזאת התורה..., והודיענו הכתוב כאן שכח אהל מועד משכין השכינה בישראל אפילו בתוך טומאותם להלחם מלחמתם, וכמשי"כ כ"פ דכח התורה הוא חרבם של ישראל..

העמק דבר ויקרא טז כט

אכן לפי מה שרמז לנו הכתוב לעיל שיוה"כ הוא יום מלחמה לישראל, וזה ברור שאין מלחמתן של שרי אוה"ע עם כל יחיד מישראל דמה להם עם יחיד, ..., אלא המלחמה הוא עם כלל קיום האומה שהוא נגד טבע הבריאה ואין מזל לישראל, ורק השגחת ה' שבה ע"פ תורה ועבודה וגמ"ח מקיימם, ועל זה המה שרי אוה"ע מדיינים..

משנה יומא א א

שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פלהדרין ומתקינין לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול רבי יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינין לו שמא תמות אשתו..

רמב"ם מלכים ומלחמותיהם ז טו

מאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה, וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה, וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד ולא יחשוב לא באשתו ולא בבניו אלא ימחה זכרונם מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה...

בבלי יומא יג א

- ומי סגי ליה בתקנתא? ביתו אמר רחמנא, והך לאו ביתו היא! - דמקדש לה. - והא כמה דלא כניס לה - לאו ביתו היא! - דכניס לה. - אם כן הוה ליה שני בתים, ורחמנא אמר וכפר בעדו ובעד ביתו, ולא בעד שני בתים! - דהדר מגרש לה. - אי מגרש לה - הדרא קושיין לדוכתא! - לא צריכא, דמגרש לה על תנאי..

בבלי שבת נו א

דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו, שנאמר 'ואת ערבתי תקח', מאי ערבתי? תני רב יוסף: דברים המעורבים בינו לבניה [רש"י - על תנאי, שאם ימות תהא מגורשת מעכשיו..].

*

משנה יומא א ה

מסרוהו זקני בית דין לזקני כהונה והעלוהו לעליית בית אבטינס והשביעוהו ונפטרו והלכו להם ואמרו לו אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחנו ושליח בית דין משביעין אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך הוא פורש ובוכה והן פורשין ובוכין :

שבט יהודה, רבי שלמה אבן וירגה (1460-1554) אגרת למלך ספרד עם תיאור עדות של קונסול רומי

והזקן מן הכהונים היה קם על רגליו ואומר לפניו דברי כבושים ותוכחה, ואומר לו : ראה לפני מי אתה נכנס, ודע שאם תאבד הכוונה מיד תיפול ותמות ותאבד כפרת ישראל, והנה עיני כל ישראל תלויות בך, וחפש דרכיך שמא יש בך עוון אפילו קל, כי יש עוון שקול כנגד כמה מצות, ושקול זה הלא הוא ביד אל דעות, גם חקור באחיך הכהונים וטהר אותם, שים נגד פניך כי לפני מלך מלכי המלכים היושב על כיסא דין ומורה בעיניו כל רע אתה בא, ואיך תבוא והאויב עמך? . ואומר להם שכבר חפש ועשה תשובה ממה שנראה שיש בידו עוון, גם כל אחיו הכהונים קרבם בעזרת המקדש והשביעם במי ששכן שמו שם, שכל אחד יאמר מה שיודע בחבירו או מה שיודע בעצמו, ושנתן להם לכל דבר ודבר התשובה הראויה.

דברים כ ב-ד

והיה קָרְבָּנְכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה וְנִגְשׁ הַלֶּחֶן וְדָבָר אֶל הָעָם : וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קִרְבִּים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אֲיִבֵיכֶם אֶל יְהוָה וְלִבְבְּכֶם אֶל תִּירְאוֹ וְאֶל תַּחֲפוּזוֹ וְאֶל תַּעֲרָצוֹ מִפְּנֵיהֶם : כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵהָלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לְכֶם עִם אֲיִבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם :

רבינו בחיי ויקרא טז ז

ועי"ד המדרש אמרו בפרקי רבי אליעזר (מו): לפיכך היו נותנין לו לסמאל שוחד ביום הכפורים שלא יקרב קרבנם, שנאמר: "גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל", גורלו של הקדוש ברוך הוא לקרבן עולה וגורלו של עזאזל שער חטאת וכל עונותיהם של ישראל עליו, שנאמר: "ונשא השעיר עליו את כל עונותם...", ואפשר שיהיה נוסח הלשון: שלא יקרב את קרבנם באל"ף, ושתהיה מלת "יקרב" מלשון "קרב ומלחמה", וכאילו אמר: שלא יקטר את קרבנם שהוא המליץ הרע, וידבר טוב על ישראל.

רש"י הירש ויקרא טז

כל אחד מאתנו הוא בבחינת "שעיר". ניתן לו כוח ההתנגדות; והוא מוכשר להתנגד בעוז לכל דרישה שהוטלה על רצונו. וערכם המוסרי של חיינו תלוי באופן הפעלת כוח זה.. כי ה' העניק לנו את כוח ההתנגדות; אך בידינו להפנות כוח זה עצמו - כנגד ה' שנתנו לידינו. הרשות בידינו להתמכר ללא מגן לחושניות ולכל גירווייה; אף - על - פי שה' לא נתן לנו את כוח ההתנגדות - אלא לצורך המלחמה בפיתוי החושניות. מי שנחלט לכוח החושניות - בניגוד למי שהשתעבד לה' ולתורתו - קרוי כאן "לעזאזל".

משנה יומא ז ד

ויום טוב היה עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקדש:

בראשית יד יח

וּמִלְכֵי צָדָק מֶלֶךְ שְׁלֹם הוֹצִיא לָחֶם וְיִין [רש"י - כך עושים ליגיעי מלחמה] והוא כהן לְאֵל עֶלְיוֹן :

קהלת רבה ט

רבי לוי פתר קרייא ברייה וביום הכפורים, .. ערב ר"ה גדולי הדור מתענין הקדוש ברוך הוא מתיר להם שליש מעונותיהם, .. ואותן הימים שבין ראש השנה ליום הכפורים היחידים מתענין והקב"ה מתיר להם עוד שליש מעונותיהם, וביום הכפורים מתענין כולן והקב"ה מתיר להם עוד שליש מעונותיהן, עד שמתענין אנשים ונשים וטף מוחל להם הקדוש ברוך הוא את הכל, ואומר מה דאזל אזל מן הכא ולהלן הוא חושבנא, יצתה בת קול ואמרת להם: 'לך אכול בשמחה לחמך כבר נשמעה תפלתכם'.

משנה יומא ח ט

עברות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר. עברות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר, עד שירצה את חברו.

ירושלמי פאה א א

אמר רבי אבא בר כהנא דורו של דוד כולם צדיקים היו ועי"י שהיה להן דילטורין היו יוצאים במלחמה והיו נופלים... אבל דורו של אחאב עובדי עבודה זרה היו, ועל ידי שלא היה להן דילטורין היו יורדים למלחמה ונוצחין.

בְּלָבוֹשׁ מְעִיל וּבְשִׁרְיָן צְדָקָה מֵרָאָה לָהֶן : בְּשִׁרְיָן צְבָאוֹת בְּרָאשׁ עִם קֶדֶשׁ מֵרָאָה לָהֶן :